

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

30 יוני, 2012

לפני כב' השופט פרופ' עופר גרוסקופף

התובעים 1. הוצאת קורן ירושלים בע"מ

2. צבי רוזנברג

3. מסטרפונט בע"מ

ע"י באי כוחם עו"ד יעקב קלדרון, עו"ד חנה קלדרון ועו"ד אורי שורר

נגד

הנתבעים 1. מיקרוסופט ישראל בע"מ

2. Microsoft Corporation

ע"י באי כוחם עו"ד רם ז'אן, עו"ד אייל שגיא ועו"ד דנה אמיר

פסק דין

- 1
- 2 1. התובענה שלפני היא חלקו השני של צמד תביעות שהתנהלו במשותף (התובענה השניה היא
- 3 ת.א. (מרכז) 5311-04-08 עיזבון המנוח נרקיס ז"ל נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ (להלן: עניין
- 4 נרקיס)). עניינן של שתי התובענות הוא בטענות להפרת זכויות בגופנים (typeface)
- 5 "נרקיסים" ו"קורן" על ידי הנתבעות (להלן, יחדיו: "מיקרוסופט"), בכך שעשו שימוש בלתי
- 6 מורשה בפונטים דיגיטליים המבוססים על גופנים אלו* בתוכנות Microsoft Office
- 7 המיוצרות ומשווקות על ידן (להלן: "תוכנות מיקרוסופט").
- 8
- 9 2. ביום 5.10.2010 ניתנה על ידי במסגרת שני התיקים האמורים הכרעה עקרונית (להלן:
- 10 "ההחלטה בשאלת הסיווג"), לפיה "גופן אינו יכול להוות נושא להגנה של דיני המדגמים,
- 11 אולם הוא עשוי, אם הוא עומד במבחנים שקובע הדין, לזכות בהגנה של דיני זכויות
- 12 היוצרים" (פסקה 53 להחלטה בשאלת הסיווג). לאור ההחלטה בשאלת הסיווג סיכמו
- 13 הצדדים בכתב את טענותיהם ביחס לכל אחד משני התיקים.
- 14

* תזכורת לעניין מינוחים: מטעמים המובהרים בפסקה 9 להחלטה בשאלת הסיווג, "יעשה להלן שימוש במונח "גופן" לתיאור עיצוב מסויים של מערכת הסימנים המרכיבים את השפה הכתובה, בעוד שהמונח "פונט" ישמש לתיאור האמצעי המאפשר את הצגתו של הגופן. באופן קונקרטי יותר המינוח "פונט דיגיטלי" ישמש לתיאור תוכנת המחשב המשמשת להצגת גופן..."

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

3. ביום 29.12.2011 ניתן על ידי פסק דין הדוחה את התביעה בעניין **נרקיס (להלן: "פסק דין נרקיס")**. הטעם המרכזי לדחיית התביעה בעניין **נרקיס** היה שמר צבי נרקיס ז"ל, הטיפוגרף אשר יצר את הגופן "נרקיסים", נתן למיקרוסופט, באמצעות צד שלישי, רישיון שימוש תקף ובלתי מוגבל בזמן לעשות שימוש בפונט דיגיטאלי המבוסס על הגופן "נרקיסים" במסגרת תוכנות מיקרוסופט.
4. התובענה השניה המצויה לפני, זו העוסקת בגופן "קורן", שונה בנסיבותיה. אין חולק כי יוצרו של גופן "קורן", הטיפוגרף המנוח אליהו (קורנגולד) קורן ז"ל (להלן: "**מר קורן**") לא נתן, לא בבמישרין, ולא באמצעות צד שלישי, רישיון שימוש המאפשר את שילובו בתוכנות מיקרוסופט. למרות האמור, מצוי בתוכנות מיקרוסופט לפחות משנת 1999 פונט דיגיטאלי שיש בינו לבין עיצוב גופן "קורן" דמיון לא מבוטל, המכונה "**Guttman Keren**" (להלן: "**פונט "גוטמן-קרן"**"). פונט "גוטמן-קרן" יוצר על ידי הטיפוגרף מר שמואל גוטמן ז"ל (להלן: "**מר גוטמן**"), אשר בשנים 1998 ו-2000 נתן בו רישיון שימוש למיקרוסופט. התובעים טוענים כי הכללת הפונט "גוטמן-קרן" בתוכנות מיקרוסופט מהווה הפרה של זכויותיהם בגופן "קורן". הכרעה בטענותיהם מחייבת בחינה של שורה של שאלות משפטיות-עובדתיות מורכבות, ובראשן השאלה האם פונט "גוטמן-קרן" מהווה העתקה מפרה של גופן "קורן". ואולם, בטרם אגש להצגת ובחינת שאלות אלו, יוצג ביתר הרחבה הרקע העובדתי לתובענה שלפני.

רקע עובדתי

5. ענייננו כאמור בגופן "קורן", שעוצב על ידי הטיפוגרף הישראלי המוערך, מר אליהו (קורנגולד) קורן ז"ל, אשר הלך לעולמו בשנת 2001. מר קורן היה בוגר מגמת גרפיקה באקדמיה שבנירנברג, גרמניה. הוא עלה לארץ בשנת 1933, ובשנת 1936 מונה למנהל המחלקה הגרפית של הקרן הקיימת לישראל (בה עבד באותה עת גם מר גוטמן).
6. בשנות הארבעים של המאה העשרים נבחר מר קורן על ידי הוצאת הספרים "מאגנס" של האוניברסיטה העברית להיות המעצב של אות עברית חדשה שתיוחד לספר התנ"ך העברי הראשון שיוכר ויודפס במלואו בארץ ישראל. מר קורן ראה במשימה זו חשיבות עליונה. וכך כתב מר קורן במאמרו "**האות כיסוד בעיצוב ספרי הקודש**":
- "**כיצד הגעתי לרעיון של הוצאת תנ"ך עברית-יהודית באמת, כלומר הוצאה שתוכנה בידי יהודים, נדפסה בידי יהודים ויצאה לאור על ידי יהודים? המניעים הנפשיים היו קודם כל – כבוד התורה וכבוד עצמנו. במשך מאות**

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

- 1 בשנים השלמנו עם ספרי תנ"ך, שהונח ביסודם הרבה מן היצירה הנוצרית מן
2 הבחינה המעשית-טכנית. עובדה היא, שמראשית המאה השש-עשרה נדפסו
3 רוב מהדורות התנ"ך בידי נוצרים. יתרה מזו, כל מהדורות התנ"ך בעברית
4 ידועות בהדפסתן הגרועה".
- 5
6 (מתוך אות היא לעולם: קובץ מאמרים המוקדש לעיצוב האות העברית
7 (תשמ"א, בעריכת משה שפיצר), עמודים 85 – 90)
- 8
9 7. בסופו של דבר החליטה הוצאת "מגנס" לסגת מהרעיון בצורתו הטהורה, ולהוציא ספר
10 תנ"ך המבוסס על מהדורות קיימות. מר קורן זעם על החלטה זו, התפטר מהוועדה
11 האוניברסיטאית שהיתה מופקדת על הוצאת התנ"ך, ואף ניסה להביא לכך שהאוניברסיטה
12 תבטל את הפרוייקט בכללותו. ואולם לאחר זמן מה הגיע למסקנה "שנכון יותר יהיה לפעול
13 בעד משהו ולא נגדו" (אליהו קורן, הרעיון וההגשמה: הדפסת ספר התנ"ך – המהדורה
14 היהודית הראשונה (1991) 14. להלן: "קורן, הרעיון וההגשמה"). לאור זאת בשלה בו
15 ההכרה כי עליו לפעול באופן עצמאי להוצאת התנ"ך היהודי הראשון. אמר ועשה.
16
- 17 8. החל מאמצע שנות החמישים של המאה הקודמת החל מר קורן לפעול במרץ ובתכליתיות
18 לקידום הפרוייקט אותו כינה "ספר התנ"ך העברי הראשון, אשר מיצירת הדף ועד לכריכת
19 הספר יהיה עבודה יהודית טהורה" (שם, עמודים 14 – 15). על קורות המפעל כתב בהקדשה
20 לספרו הרעיון וההגשמה: "לא ידעתי פשרות ולא נחתי עד אשר נוכחתי כי מהדורה זו
21 קרובה יותר לשלמות מבחינת המסורת, הדיוק והיופי מכל מהדורה אחרת".
22
- 23 9. לשם התקנת "ספר התנ"ך העברי הראשון" החליט מר קורן לעצב גופן מיוחד, שיוקדש
24 למטרה זו. כך בא עולם גופן "קורן", שמכונה לעתים "קורן תנ"ך" (להלן: "גופן "קורן").
25 וזהו תהליך עיצוב הגופן "קורן", כפי שתואר על ידי מר קורן בספרו הרעיון וההגשמה:
26
27 "כדי לבחור בצורת האות ההולמת ביותר למטרתי, בחנתי את תולדות אות
28 הדפוס. באמצע המאה החמש-עשרה הומצאה אות הדפוס. הממציא, יוהנס
29 גוטנברג, הדפיס את ספר התנ"ך הראשון באותיות לוועזיות. התנ"ך הזה
30 מפורסם לא רק בגלל ראשוניותו, אלא גם מהיותו נחשב לתדפיס היפה ביותר
31 של ספר התנ"ך. באיזה דוגמא של אותיות בחר גוטנברג לספרו? ללא ספק
32 חיפש גוטנברג בין האותיות הכתובות את היפות ביותר, כדי לחרוט כדוגמתן את
33 אותיות הדפוס שלו. אף אני הלכתי בדרכו. מאחר שאני, או כל אדם אחר, אינו
34 יכול לשפוט על דעת עצמו מהי האות העברית הנכונה והיפה ביותר, בדקתי את

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

1 הדפוסים הראשונים. כך יצרתי את השלד, את היסוד לאותיות האלף-בית
2 העברי. כל אות נזקקה לעיבוד, שהרי ככל שהמילה המודפסת נקלטת ביתר
3 קלות על-ידי העין, כך המוח קולט אותה מהר יותר...". (שם, עמוד 19)

4
5 את המיוחד בגופן "קורן" מתאר מר קורן, באופן הבא:

6
7 "האות מצטיינת במקוריותה. היא נוחה ביותר לקריאה, הואיל והוכנה על סמך
8 נסיונותיהם של מדעני האופטיקה, וההבדלים שבין האותיות הדומות זו לזו (ב-
9 כ, ג-נ, ס-ם ועוד מובלטים היטב" (שם, עמוד 97).

10
11 10. הגופן "קורן", שצוייר על ידי מר קורן על קרטון, הוטבע באמצעות דפוס בלט (שהייתה אז
12 הטכנולוגיה המקובלת). וזו צורת הגופן "קורן", כפי שבאה לביטוי בפרשת "בראשית" (כפי
13 שנסרק מתנ"ך קורן):

בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ
הִיְתָה תֵהוֹ וּבְהוֹ וַחֲשָׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
עַל־פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי־אֹר וַיְהִי־אֹר: וַיֵּרָא אֱלֹהִים
אֶת־הָאֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וְלַחֹשֶׁךְ לַיְלָה וַיְהִי־עֶרֶב וַיְהִי־בֹקֶר יוֹם
אֶחָד:

14
15 11. המהדורה הראשונה של תנ"ך קורן הודפסה בסוף שנת תשכ"ג, והתקבלה בהתלהבות רבה
16 (ראו קורן, **הרעיון וההגשמה**, עמודים 34 – 44, 49 – 70). הדפסת המהדורה נעשתה על ידי
17 התובעת 1, הוצאת קורן ירושלים בע"מ (להלן: "הוצאת קורן"). מר קורן היה מייסדה של
18 הוצאת קורן, הוא עבד בהוצאה כמעט עד ליומו האחרון, והיה שותף בה בהיקף שהשתנה
19 מעת לעת. הוצאת קורן הוציאה בעבר, ועדין מוציאה גם כיום (תחת בעלות אחרת), את
20 תנ"ך קורן בגופן "קורן", וספרים נוספים של תפילה והגות מהמסורת היהודית בגופן
21 מיוחד, הדומה, אך אינו זהה, לגופן "קורן" (גופן זה מכונה "קורן סידור").

22
23 12. עם התפתחות הטכנולוגיה, ובהרשאת הוצאת קורן, עוצב בשנת 1996 פונט דיגיטלי המבוסס
24 על גופן "קורן" על ידי התובעים 2 ו-3, חברת מסטרפונט ומנהלה מר צבי רוזנברג (להלן
25 בהתאמה: "מסטרפונט" ו-"מר רוזנברג") המתמחים בפיתוח, שיווק והפצת פונטים
26 דיגיטליים עבור משתמשי PC (הפונט הדיגיטלי שיצרה מסטרפונט יכונה להלן: "פונט
27 "קורן-מסטרפונט").

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

13. בראשית שנות ה-90 החלה מיקרוסופט לשווק בארץ תוכנות Office הכוללות מנשק לשפה העברית. מיקרוסופט, אשר ביקשה להעשיר את מלאי הגופנים העומדים לשימוש לקוחותיה, התקשרה בשנת 1998 בהסכם עם טיפוגרף ישראלי, מר שמואל גוטמן ז"ל, אשר התחייב להקנות לה רישיון שימוש ב-35 פונטים דיגיטליים שיוצרו על ידו (ההסכם משנת 1998 נחתם רק על ידי מר גוטמן, אולם קיים הסכם החתום על ידי שני הצדדים מיוני 2000). אחד מאותם פונטים דיגיטליים, אשר כונה על ידי מר גוטמן "גוטמן-קרן" (ובלעז, "Guttman Keren"). גופן זה קיים בשני משקלים "בינוני" ו"שמן" ("Bold"). פונט "גוטמן-קרן" משולב בתוכנות Office של מיקרוסופט החל משנת 1999, והוא מצוי בתוכנות Microsoft office 2000, Microsoft office XP, Microsoft office 2003 & Microsoft office 2007 (תוכנות מיקרוסופט אחרות שווקו לאחר הגשת התביעה, וממילא לא נזכרו בכתב התביעה).

14. בשנת 2001 נפטר מר קורן ז"ל. הוצאת קורן, שנרכשה בינתיים על יד מר מתיוס מילר, הבחינה, לטענתה, בכך שבתוכנות מיקרוסופט קיים פונט הדומה מאד לגופן "קורן" רק בסמוך לשנת 2007. ההוצאה מסרה מידע זה למר רוזנברג, שהיה באותה עת בקשר עסקי מתמשך עם הוצאת קורן לשם עיצוב פונט דיגיטלי עדכני המבוסס ביתר דיוק על גופן "קורן". בעקבות גילוי זה הוגשה, כך גורסים התובעים, התביעה שלפני.

טענות הצדדים

15. התובעים טוענים כי מיקרוסופט עושה שימוש בפונט "גוטמן-קרן", המהווה הפרה של זכויות הוצאת קורן בגופן "קורן". מסטרפונט ומר רוזנברג (התובעים 2 – 3) נפגעים מההפרה, שכן הם קשורים עם ההוצאה בשני הסכמים, מהשנים 1996 ו-2007, המקנים להם זכות שיווק בלעדית של הגופן "קורן". ויבהר, הטענה היא שעיצוב הפונט "גוטמן-קרן" הוא העתקה של גופן "קורן", ולא שהתוכנה המהווה את הפונט "גוטמן-קרן" הועתקה מהתוכנה המהווה את הפונט "קורן-מסטרפונט" (פרוטוקול 30.5.2010, עמוד 21 שורה 11 - עמוד 23 שורה 6; כן ראו ההחלטה בשאלת הסיווג, פיסקה 13). הסעדים שהתבקשו בתובענה היו צו מניעה קבוע, סעד כספי של מיליון ש"ח, וכן סעד של מתן חשבונות. להלן רשימה חלקית של דברי חקיקה עליהם הצביעו התובעים בעותרם לסעד המבוקש: חוק זכות יוצרים (עקב פגיעה בזכות חומרית ומוסרית), חוק עוולות מסחריות (גניבת עין), פקודת הניזקין (עוולות כגון גזל, רשלנות והפרת חובה חקוקה), וחוק עשית עושר ולא במשפט.

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

16. מיקרוסופט טוענת כי אינה עושה שימוש בגופן "קורן", אלא בפונט "גוטמן-קרן", שאת הזכויות בו רכשה ממר גוטמן בשני ההסכמים שנעשו איתו (ב- 18.2.1998 וב- 13.6.2000. להלן: "הסכמי גוטמן-מיקרוסופט"). בנוסף טענה מיקרוסופט כי הדמיון בין גופנים הינו בלתי נמנע, ונעוץ בכך שגופנים נשענים על אותו מקור, על אותה אות עברית. זאת ועוד, מר קורן הושפע בעיצוב גופן "קורן" מגופנים מסורתיים, כגון האות מהספרדית המרובעת, ולכן אין ביצירתו "מקוריות" מיוחדת שיש להגן עליה. בד בבד הוסיפה מיקרוסופט כי בין הפונט "גוטמן-קרן" לבין הגופן "קורן" קיימים הבדלים משמעותיים, ומשום כך אין מדובר בהעתקה. לצד הטענות לגופו של עניין, טענו באי כוח מיקרוסופט כי יש לסלק את התביעה גם מטעמים דיוניים, בין היתר בשל התיישנות, שיהוי וחוסר יריבות.

סדר הדין

17. בירור התובענה שלפני מחייב להתייחס למספר לא מבוטל של שאלות, אשר היו שנויות במחלוקת בין הצדדים. להלן, פירוט השאלות המחייבות את הכרעתי, כסדר הדין בהן:

א. האם גופן "קורן" מוגן על ידי דיני זכויות יוצרים?

ב. האם התובעים רשאים לתבוע בגין הפרת זכות היוצרים?

ג. האם התובעים יכולים לטעון להפרה של הזכות המוסרית בגופן "קורן"?

ד. האם הוכח כי הפונט "גוטמן-קרן" מהווה העתקה אסורה של גופן "קורן"?

ה. האם עומדת למיקרוסופט הגנה בשל "מפר תמים"?

ו. האם השימוש בפונט "גוטמן-קרן" מהווה גניבת עין?

ז. האם עומדת למיקרוסופט הגנה בשל התיישנות, שיהוי או השתק?

ח. האם יש להעניק סעד של צו מניעה כנגד מיקרוסופט, ובאלו תנאים?

ט. מהו הסעד הכספי לו זכאים התובעים?

י. האם יש לתת לתובעים סעד של מתן חשבונות?

18. מאחר וחלק לא מבוטל מהשאלות הללו עוסקות בסוגיות מתחום דיני זכויות יוצרים, מן הראוי להבהיר כבר בשלב זה כי התובענה שלפני הוגשה באפריל 2008, חודש לפני כניסתו לתוקף של חוק זכות יוצרים, התשס"ח - 2007 (להלן: "החוק החדש"), אשר החליף את החקיקה המנדטורית בתחום זה (חוק זכות יוצרים, 1911 ופקודת זכות יוצרים. להלן: "הדין הישן"). ודוק, סעיף 78(א) לחוק החדש מורה אומנם כי הוראותיו יחולו גם לגבי יצירה שנוצרה לפני יום כניסתו לתוקף, אולם זאת רק בתנאי שהזכות הייתה מוגנת גם עובר לכניסת החוק החדש לתוקף (סעיף 78(ב) לחוק החדש). בנוסף סעיף 78(ג) להוראות המעבר שבחוק החדש מסייג את תחולת פרק ב' (תנאים לקיומה של זכות יוצרים), ופרק ח'

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

1 (הפרה ותרופות), של החוק החדש, כך שהם לא יחולו ביחס לפעולות שנעשו טרם כניסת
2 החוק החדש לתוקף. מאחר ועסקינן בתביעה זו הן ביצירה שנוצרה קודם לכניסת החוק
3 החדש לתוקף, והן בהפרות נטענות שהתרחשו קודם למועד כניסת החוק החדש לתוקף, הרי
4 שהדין הישן הוא זה שעל פיו יש להכריע בשאלות המצויות בלב המחלוקת בין הצדדים.

5

6 **א. האם גופן "קורן" מוגן על ידי דיני זכויות יוצרים?**

7

8 19. בהחלטה בשאלת הסיווג נקבע, באופן עקרוני, כי גופן מסויים יכול לזכות בהגנת דיני זכויות
9 היוצרים (אך לא בהגנת דיני המדגמים), וזאת אם הוא עומד בתנאים שנקבעו בחקיקה
10 ובפסיקה לעניין הכרה בקיומה של זכויות יוצרים במוצרים פונקציונאליים. מבחנים אלו,
11 כפי שעוצבו בפסק דינו המנחה של כבוד הנשיא מאיר שמגר בע"א **Interlego A/S 513/89**
12 **נ' Exin-Lines Bros. S.A.**, פ"ד מח(4) 133 (1994) (להלן: "עניין אינטרלגו"), מורכבים
13 משני התנאים המסורתיים, בהם נבחנת כל טענה לקיומה של זכות יוצרים - מבחני
14 המקוריות והיצירתיות - כשאליהם מצטרף המבחן היחודי שהוצב לצורך הכרה בזכות
15 יוצרים במוצר פונקציונאלי - מבחן האומנותיות (ראו פסקה 51 להחלטה בשאלת הסיווג).
16 בשלב הראשון של הדיון נדרשים אנו איפוא לבחון את גופן "קורן", ולקבוע האם הוא עומד
17 בשלושת המבחנים המצטברים הללו.

18

19 **האם גופן "קורן" עומד במבחני המקוריות והיצרתיות?**

20

21 20. דרישות המקוריות והיצרתיות בתחום דיני זכויות היוצרים הינן דרישות מינימאליסטיות,
22 ואינן מציינות רף גבוה להוכחה. די בכך שטמונה ביצירה מידה מוגבלת של כישרון וחשיבה
23 עצמאית, וכי אין מדובר ביצירה טריוויאלית או יצירה הדורשת השקעת עבודה גרידא (כגון
24 הכנת ספר טלפונים. השוו ע"א **Robert Eisenman 2790/93 נ' קימרון**, פ"ד נט(4) 365
25 (2005) (להלן: "עניין קימרון")). אין גם דרישה שהיצירה תהיה חדשנית או ייחודית, ואף לא
26 נדרש שהיא תהיה ראשונה מסוגה. עמד על כך השופט אליהו מצא בע"א **Tele 2173/94**
27 **event נ' ערוצי זהב**, פ"ד נה(5) 529, 546 (2001) (להלן: "עניין ערוצי זהב").

28

29 "כדי שיצירה תיחשב ל"מקורית" אין היא חייבת להיות חדשנית, אלא די בכך
30 שלא תהיה מועתקת מיצירה אחרת ושקורה יהיה ביוצרה. פשטות היצירה
31 בלבד לא תמנע ממנה הכרה, אלא אם הפשטות היא קיצונית. כן נפסק, כי
32 מידת הכשרון וההשקעה הנדרשות הינן מינימליות".

33

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

21. המצהירים מטעם התובעים תיארו בתצהיריהם ובעדויותיהם כיצד שקד מר קורן על יצירת הגופן "קורן", וכיצד שיכלל את צורתו במשך חודשים רבים, תוך שהתחשב במספר רב של שיקולים: החל במסורת היהודית, דרך שמירת כללי האסתטיקה והקפדה על יופי ודיוק, וכלה בהבטחת נוחות הקורא. וכך מתוארים הדברים בעדותה של גבי רונית זלצברג (להלן: "גבי זלצברג"), מאנשי הוצאת קורן (שהיא גם בתו של מר עלי פֶהוּ, אשר היה שותף בבעלות בהוצאת קורן במשך שנים רבות): **"את האות הזאת שהוא עשה, אות התנ"ך, הוא עבד עליה הרבה מאד זמן, הוא בעצמו הסביר לי שהקושי היה לעשות אות שהיא תעמוד גם בעניין שבעברית יש את הניקוד ובתנ"ך יש את הטעמים..."** (פרוטוקול 20.6.2010, עמוד 154 שורות 22 – 23, ועמוד 155 שורות 1 – 2). וראו גם דברי מומחה ההגנה, ד"ר אתי יוסף תמרי (להלן: "ד"ר תמרי"), שאמר כי גופן "קורן" של התנ"ך הוא דבר **"שלא חזר על עצמו מאז ועד היום"** (פרוטוקול 18.7.2010, עמוד 308 שורות 10 – 11).
22. הטענה המרכזית שהעלתה מיקרוסופט בסוגיה בה עסקינן היא שגופן "קורן" אינו אלא "ואריאציה" של גופן קדום, שעמד לנגד עיני מר קורן, כפי שעמד לנגד עיני אחרים, ומשום כך, אין גופן "קורן" עומד בדרישת המקוריות. טענה זו ראוי לדחות בשתי ידיים.
23. אכן, אין חולק שגופן "קורן" שייך ל"אסכולה" מסוימת, למשפחת גופנים המוגדרת כ"אות מרובעת ספרדית", המבקשת לדמות מופע אות קודש. זאת ועוד, כפי שמסר מר קורן עצמו בספרו **הרעיון וההגשמה**, הוא שאב השראה רבה מגופנים "קדומים" ששימשו להדפסת ספרי תנ"ך (ראו פסקה 9 לעיל). ואולם בכל אלו אין כדי לשלול את מקוריות הגופן "קורן", כפי שעוצב על ידי מר קורן. פשיטא כי עצם ההשתייכות לאסכולה אומנותית כזו או אחרת, אינה שוללת מיצירה את מקוריותה. כך, הוא גם ביחס ליצירות המשתייכות לאסכולות המבקשות לשחזר מופע טבעי מסויים, כדוגמת ציורי טבע דומם, או תקופה זוהרת באומנות, כגון ציורים ניאו-קלאסיים. בדומה, העובדה שבעבודתו על גופן "קורן" ביקש מר קורן לקבל השראה מגופנים ששימשו להדפסת ספרי תנ"ך בעבר, ולשייך עצמו למסורת מכובדת שמקורה בכתב יד יהודיים קדומים, אין כדי להוביל למסקנה כי הגופן שיצר אינו ראוי להגנה.
24. ודוק, המומחה מטעם מיקרוסופט, ד"ר תמרי, קובע בחוות דעתו כי **"אות קורן" מבוססת על אות עברית ספרדית מרובעת, המופיעה בכתבי-יד עבריים שנכתבו בפורטוגל... טיפוס זה שימר, לדעת המעצב אליהו קורנגולד-קורן, את אופי האות המרובעת שאנו מוצאים לראשונה בכתב-היד של ספרי נביאים ראשונים ואחרונים, שנכתב בטבריה בידי משה בן אשר במאה העשירית לספירה..."** (הערות שוליים 5 ו-6 בחוות הדעת). על כך, כאמור, אין חולק. ואולם גם אין חולק כי משבא מר קורן ליצור **"ואריציה מעודכנת על פי מסורת אות**

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 08-04-5315 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

- 1 העברית הספרדית המרובעת" (כלשונו של ד"ר תמרי, עמוד 3 לחוות דעתו) הפעיל מחשבה
2 מקורית ושיקול דעת עצמאי, ונתן פתרונות יצירתיים משל עצמו לבעיות, באופן שייצר
3 במיומנות גבוהה את הגופן אשר יועד – באופן בלעדי – להדפסת תנ"ך קורן. ראייות בשפע
4 לכך מצויות גם בעדותו של ד"ר תמרי עצמו. בהתייחסו לאישיותו ה"קנאית" של מר קורן,
5 ציין ד"ר תמרי כי מר קורן ליטש את גופן "קורן" לפי דוגמאות של גופנים יהודיים מהמאה
6 ה- 15 וה- 16, "כפי הבנתו", כך "שאי אפשר להפריד בין האדם לפונט" (פרוטוקול
7 18.7.2010, עמוד 307 שורות 18 - 20). לדבריו, "המיומנות הנפלאה של קורנגולד היא באמת
8 ראויה לכל שבח" (פרוטוקול 18.7.2010, עמוד 369 שורות 14 – 15). ואף שסבר כי גופן
9 "קורן" הוא מעין העתקה לאות קדומה אחרת, הודה כי "קורן בעצמו אומר שהוא מנסה
10 לעצב אות שתהיה מלוטשת שקרובה ביותר ושתתקן את הטעויות שהצטברו במהלך 400
11 שנים" (פרוטוקול 18.7.2010, עמוד 421 שורות 22 – 23). ולשאלה אם זו לא "משימה
12 שדורשת מידה רבה של יצירתיות...", ענה: "המון יצירתיות. כן." (פרוטוקול 18.7.2010,
13 עמוד 421 שורה 29).
- 14
- 15 25. טענה אחרת שהעלה המומחה ד"ר תמרי היתה שעיצוב גופן המשמש להדפסת כתבי קודש
16 מוכתב, במידה רבה, על ידי אילוצים הנובעים לא רק מהמרכיב הפונקציונלי של האות (קרי,
17 הצורך לאפשר זיהויה על ידי הקורא) אלא גם על ידי אילוצים הנובעים מהמסורת היהודית,
18 המכתיבה לסופרי סת"ם כיצד עליהם לעצב את האותיות המשמשות לכתיבת ספרי קודש,
19 עד לרמת התגים והעוקצים. טענה זו הועלתה בעיקר במהלך חקירתו של המומחה, אשר אף
20 ציין כי להערכתו כ- 70% מהבחירות העיצוביות של מר קורן היו אימוץ של הנחיות
21 המפורטות ב"מסכת סופרים" (ראו פרוטוקול 18.7.2010, עמוד 432 שורות 1-2). גם טענה
22 זו אין בה כדי לשלול את המסקנה כי יש להגן על גופן "קורן" באמצעות דיני זכויות יוצרים.
23 ראשית, הטענה קיבלה נפח רק בעת חקירת המומחה, והיא מהווה לפיכך הרחבת חזית
24 אסורה, שלתובעים לא ניתנה הזדמנות הוגנת להתמודד עימה; שנית, גם אם אניח שטענת
25 המומחה נכונה, עדיין אין היא מובילה למסקנה כי גופן "קורן" אינו מקורי. הטעם לכך
26 כפול: ראשית, גם ד"ר תמרי לא חלק על כך שיש בחירות עיצוביות שאינן מוכתבות
27 ב"מסכת סופרים" (כגון האם הקו יהיה ישר או לא. ראו שם, עמוד 433 שורות 20 – 21);
28 שנית, וזהו העיקר, השאלה מתי לפעול על פי המסורת, ומתי לסטות ממנה, נתונה בידי
29 הטיפוגרף, וגם ד"ר תמרי הודה כי מר קורן בחר שלא לדבוק במסורת במספר לא מבוטל של
30 בחירות עיצוביות (ראו שם, עמודים 434 – 435).
- 31
- 32 26. קיצורו של דבר, יצירת גופן "קורן" על ידי מר קורן הצריכה לא רק מיומנות טכנית, כי אם
33 גם יצירתיות ומקוריות במידה העולה בהרבה על המינימום הנדרש על מנת שהגופן יזכה
34 בהגנת דיני זכויות היוצרים. הגנה זו אינה נגרעת לא בשל כך שמר קורן פעל במסגרת
35 אסכולה ידועה, ותוך שהוא מבקש ליצור זיקה הדוקה בין הגופן שיצר לגופנים ששימשו

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

1 ספרי תנ"ך קדומים, ואף לא בשל כך שמר קורן פעל במסגרת אילוצים ידועים לכתובת
2 אותיות עבריות בכלל, ואותיות המשמשות בספרי קודש בפרט.

3
4 האם גופן "קורן" עומד במבחן האמנותיות?

5
6 27. הדרישה כי מוצר פונקציונאלי יעמוד בדרישה נוספת, מבחן האמנותיות, הוצגה בפסק הדין
7 המנחה בעניין אינטרלגו. באותו מקרה הציע הנשיא מאיר שמגר שורה ארוכה של מבחנים
8 אפשריים לבחינת דרישה זו, ובהם: מבחן הבחירה, מבחן כוונת היוצר, מבחן קבלת היצירה
9 בציבור, מבחן נכונות הציבור לשלם עבורה, מבחן הרמה האסתטית המינימאלית, ומבחן
10 האומנות לשמה. משלל המבחנים בחר הנשיא שמגר, מבחן סובייקטיבי, הוא מבחן כוונת
11 היוצר. וכך קבע הנשיא שמגר (עמוד 180 לפסק-דינו):

12
13 "המבחן המתמקד בכוונת היוצר עונה על כל הדרישות. הוא ממלא את המטרה של
14 מתן תמריץ ליוצרים הפוטנציאליים לייצר ביטויים מקוריים. הוא מתרכז בשלב
15 גיבוש הצורה של המוצר ולא בתוצאות... עם זאת, המונח "כוונת היוצר" הוא מונח
16 קשה להגדרה וקשה לבדיקה. יש לבסס את המבחן לא על כוונת היוצר ליצור
17 מוצר אמנותי אלא על בדיקת השיקולים שהנחו אותו בעיצוב הצורה. בחינת
18 השיקולים קלה יותר ליישום והיא גם אובייקטיבית. יש לבדוק לפי המבחן אם
19 היוצר, בעיצוב צורת המוצר, הביא בחשבון גם שיקולים שאינם מוכתבים על-ידי
20 השיקול הפונקציונלי או השיקול התועלתני... לא קל לבסס מבחן על דברים שבלב
21 או בראש. זו הסיבה לגישה האמריקנית המתמקדת בביטוי החיצוני. אך דומה
22 שהשיקולים השונים מוליכים כולם למבחן זה, ובסופו של דבר עניין לנו בתחום
23 הקניין הרוחני, ומטרת דיני זכויות יוצרים היא הענקת הגנה לתוצר מאמציו
24 המנטליים של האדם ולא ליציר כפיו, כך שדומה שאין להימלט מכך".

25
26 28. בענייננו קל להתרשם מכוונת מר קורן, בפרט בשלב גיבוש היצירה, מכתביו האותנטיים
27 ומשורה של עדים שעבדו לצידו בהוצאת קורן, ומהערכת המומחים את עבודתו. כדלקמן:

28
29 א. בספרו הרעיון וההגשמה כתב מר קורן כי: "האפשרות שאני אדפיס את ספר התנ"ך
30 העברי הראשון, אשר מיצירת האות ועד לכריכת הספר, יהיה עבודה יהודית טהורה,
31 טלטה אותי בכל מאודי ותפסה את כל הגיגי... אמנם אינני חסיד של שימוש בראשי
32 תיבות להסברת דברי תורה, אך עם זאת שמחתי כשמצאתי הסבר יפה, המחזק את
33 התייחסותי לעבודה שעמדה לפני. בספר ויקרא יז, יא כתוב: "כי הדם הוא בנפש".

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

1 פירשתי את המילה "הדם" כך: ה – הידור, ד – דיוק, מ – מסורת. שלוש התכונות
2 האלה – מסורת, דיוק, הידור – נהפכו ליסוד עבודתי; הן הן הנפש של היצירה
3 מושלמת" (שם, עמודים 14 – 16).

4
5 ב. גב' זלצברג ציינה בעדותה: "...עד כמה משמעותי ועד כמה חשוב היה בעיניו כל הנושא
6 הזה של האות המאד מדויקת ומוקפדת הזאת שהוא עבד עליה הרבה מאד כדי שהיא
7 תתאים לכל המכלול הזה. והוא לחלוטין היה קנאי להשתמש בה אך ורק, הוא יצר
8 אותה עבור התנ"ך וזה היה עבורו מאד מאד משמעותי שישתמשו בה אך ורק עבור
9 התנ"ך, בהחלט" (פרוטוקול 20.6.2010, עמוד 155 שורות 9 – 13).

10
11 ג. מומחה ההגנה, ד"ר תמרי, ציין בפתח עדותו: "הצירוף המאד מיוחד של אותיות זה
12 לזה, שיוצרות מילים, שורות, טקסטים ועמודים מקובעים שאליהם הצטרף מאוחר
13 יותר הניקוד שנעשה בכתב יד. כל זה הופך בסופו של דבר את אות קורן של התנ"ך
14 למשהו ייחודי שלא חזר על עצמו מאז ועד היום" (פרוטוקול 18.7.2010, עמוד 368
15 שורות 8 – 11).

16
17 29. המסקנה המתבקשת היא שגופן "קורן" עומד בנקל גם במבחן היחודי שהוצב בעניין
18 אינטרלגו למוצרים פונקציונליים, מבחן השיקולים שהנחו את היוצר (למען שלמות התמונה
19 אציין כי גופן "קורן" היה עובר בהצלחה כל מבחן אחר מאלו שהציע הנשיא שמגר בעניין
20 אינטרלגו). בכך מתגבשת המסקנה כי גופן "קורן" ראוי להגנת דיני זכויות היוצרים.

21
22 **ב. האם התובעים רשאים לתבוע בגין הפרת זכות היוצרים?**

23
24 30. גופן "קורן" נוצר על ידי מר קורן בטרם הוקמה הוצאת קורן (ההוצאה קמה כאמור ב-
25 1962, כשהגופן עוצב, ככל הנראה, לקראת סוף שנות החמישים של המאה שעברה).
26 המסקנה הבלתי נמנעת מכך היא שבעת יצירתו של גופן "קורן" היתה זכות היוצרים בו
27 שייכת למר קורן (ראו סעיף 15(1) רישא לחוק זכות יוצרים, 1911: "בכפוף להוראות חוק זה,
28 יהא מחברה של יצירה הבעל הראשון של זכות היוצרים בה"). התביעה שלפני הוגשה על
29 ידי הוצאת קורן ועל ידי מסטרפונט ומר רוזנברג, ולא על ידי יורשיו של מר קורן. במצב
30 דברים זה טענו ב"כ מיקרוסופט שיש לדחות את התביעה, כבר מהטעם שהתובעים לא
31 הוכיח כי יש להם מעמד לתבוע בגין הפרת זכויות היוצרים החומריות בגופן "קורן".
32
33
34

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

1 31. אין בידי לקבל טענה זו. מהראיות שהוצגו לפני עולה כי הן להוצאת קורן, כמי שאליה
2 העביר מר קורן את הבעלות בזכות היוצרים בגופן "קורן", והן למסטרפונט, כבעלת הרישיון
3 הבלעדי להפיק, לשווק ולמכור פונטים המבוססים על גופן "קורן", יש זכות לתבוע בגין
4 הפרת זכויות היוצרים בגופן "קורן". אבהיר קביעות אלו, תוך אבחנה בין תביעת הוצאת
5 קורן לתביעת מסטרפונט.

6

7

תביעת הוצאת קורן

8

9 32. הוצאת קורן טוענת כי היא הבעלים (ולמצער בעלים במשותף) בגופן "קורן", וזאת מכוח
10 העברת זכויות שנעשתה בסמוך להקמת הוצאת "קורן" ממר קורן להוצאת קורן. אין חולק
11 כי העברה כזו של זכויות יוצרים אפשרית הן לפי הדין הישן והן לפי החוק החדש (ראו סעיף
12 2)5 לחוק זכות יוצרים, 1911 וסעיף 37 לחוק החדש). ואולם לטענת מיקרוסופט העברה
13 שכזו טעונה לפי סעיף 2)5 לחוק זכות יוצרים, 1911 מסמך בכתב (כך גם לפי סעיף 37(ג)
14 לחוק החדש), ובענינו לא הוצג כתב העברה פורמאלי ממר קורן להוצאת קורן. זאת ועוד,
15 אף אם תאמר כי דרישת הכתב היא דרישה ראייתית, הרי שלשיטת באי כוח מיקרוסופט
16 כשלו התובעים בהבאת ראיות המוכיחות ביצועה של העברה כאמור.

17

18 33. השאלה אם דרישת הכתב בקשר להעברת זכויות יוצרים היא דרישה מהותית או ראייתית
19 עוררה חילוקי דעות בבתי המשפט המחוזיים (לסקירת חילוקי הדעות ראו פסקאות 40 – 42
20 בהחלטתו של השופט בנימין ארנון מיום 18.12.2011 בת"א (מרכז) 4857-09-08 הרט נ'
21 **קומרקס בע"מ**). כשלעצמי, שותף אני לדעתו של השופט ד"ר עמירם בנימיני בת"א (מחוזי
22 תל-אביב) 2062/02 **ברקי פטה המפריס (ישראל) בע"מ נ' האולפנים המאוחדים בע"מ**
23 (ניתן ב- 25.3.2008) לפיה הכרעת בית המשפט העליון בע"א 520/80 **רוזנברג נ' רובינשטיין**,
24 פ"ד לח(1) 85, 97 - 102 (1984), לאור טיבן הכללי של הנמקותיה, משמיעה לנו כי דרישות
25 הכתב להעברת זכויות קניין רוחני, ובכלל זה להעברת זכות יוצרים, הן דרישות ראייתיות
26 ולא מהותיות. זאת ועוד, אף אם נניח כי המדובר בדרישת כתב מהותית (וכאמור, לא זו
27 דעתו) הרי שבשים לב למשך הזמן שחלף מאז ההעברה הנטענת (קרוב לחמישים שנה),
28 ולעובדה כי כל המעורבים בהעברת הזכות אינם עימנו, לא ניתן לייחס משמעות
29 קונקלוסיבית לטענה כי הוצאת קורן לא עמד בדרישת כתב, בוודאי כאשר טענה זו מושמעת
30 מצד שלישי שאינו טוען לזכויות מכוחו של מר קורן (השוו ע"א 196/87 **שוייגר נ' רז**, פ"ד מו
31 (3) 2 (1992)).

32

33

34

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

- 1
- 2 34. הטענה להעברת זכות היוצרים (באופן מלא או חלקי) ממר קורן להוצאת קורן צריכה איפוא
- 3 להיבחן כעניין ראייתי, בהתאם למכלול הראיות שנשמעו בתיק. בחינה זו מלמדת כי הוצאת
- 4 קורן עמדה בנטל המוטל עליה במסגרת הליך אזרחי להוכיח את העברת הזכויות לידיה.
- 5 הראיות המרכזיות המבססות קביעה זו יפורטו להלן:
- 6
- 7 א. כמפורט לעיל, גופן "קורן" נוצר על ידי מר קורן למטרה מוגדרת ומיוחדת: הוצאת
- 8 תנ"ך קורן. לא זו אף זו, הוכח כי מר קורן הקפיד בשעתו לייחד את גופן "קורן"
- 9 להדפסת תנ"ך קורן בלבד, והתנגד לשימוש בו למטרות אחרות (ראו תצהירה של
- 10 גבי זלצברג, סעיפים 12-13, ועדותה פרוטוקול 20.6.2011, עמודים 154 - 155 ;
- 11 תצהירה של גבי אסתר באר, סעיף 15, ועדותה פרוטוקול 20.6.2010 עמוד 111). אין
- 12 חולק כי תנ"ך קורן הוצא לאורך כל השנים על ידי הוצאת קורן בלבד, ותוך שצויין
- 13 בו **"כל הזכויות שמורות הוצאת קורן ירושלים בע"מ"**. פעולות אלו לא רק שנעשו
- 14 בידיעתו של מר קורן, אלא שהוא היה, כמובהר לעיל, הרוח החייה מאחורי הוצאת
- 15 תנ"ך קורן. במצב דברים זה ניתן להניח כי מר קורן התכוון להעביר להוצאת קורן
- 16 עם הקמתה את הזכויות באותם "חומרי גלם" ששימשו לצורך יצור תנ"ך קורן,
- 17 ובכללם גופן "קורן".
- 18
- 19 ב. מר קורן הקים את הוצאת קורן (ביחד עם שותף), ועד סמוך לפטירתו היה פעיל בה.
- 20 הגב' רונית זלצברג, שעבדה בהוצאה לאור מאז שנת 1983 (18 שנים לפני פרישתו
- 21 של מר קורן ממעורבות בהוצאה לאור), העידה בתצהירה כי בין מר קורן להוצאה
- 22 לאור התקיימה **"חפיפה מלאה"**, וכי **"ההוצאה נהגה באותיות פרי עיצובו של מר**
- 23 **קורן כמנהג בעלים"** (סעיף 15 לתצהיר גבי זלצברג). בעדותה הוסיפה כי מר קורן
- 24 עבד בהוצאה לאור, וקיבל משכורת (למרות שמעולם לא נערך הסכם בכתב בעניין
- 25 זה עימו. ראו פרוטוקול 20.6.2011, עמודים 156 - 158). תיאור זה בדבר יחסיו של
- 26 מר קורן עם הוצאת קורן לא נסתר, והיה אמין בעיני. התיאור האמור תומך אף
- 27 הוא בטענת התובעים כי מר קורן ראה את גופן "קורן" כרכוש ההוצאה לאור.
- 28
- 29 ג. בשנת 1996 ניתן למסטרפונט רשיון בלעדי למשך 10 שנים לשווק, להפיץ ולמכור
- 30 את גופן "קורן" לצדדים שלישיים (להלן: **"הסכם קורן-מסטרפונט 1996"**). רישיון
- 31 בלעדי זה ניתן על דעתו של מר קורן (וראו עדותה של גבי אסתר באר, פרוטוקול
- 32 20.6.2010 עמודים 111 - 117, 125 - 127. את הסכמתו של מר קורן לסטות
- 33 מעמדתו לפיה גופן "קורן" צריך לשמש אך ורק להדפסת תנ"ך קורן הסבירה גבי
- 34 באר באופן הבא: **"בסוף הוא כן עשה את זה כי זה היה בשוק וזה היה מקולקל,**

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

- 1 משובש, אז הוא אמר לפחות שישתמשו בנכון, האות האמיתית יותר". שם, עמוד
2 111 שורות 11 – 12). במבוא להסכם קורן-מסטרפונט 1996 נכתב כי הצדדים
3 להסכם הם הוצאת קורן ומר קורן, אשר שניהם כונו יחדיו, "המעצב". ואולם, על
4 ההסכם חתומה ההוצאה לאור בלבד (החותם בשמה היה שותפו של מר קורן
5 בהוצאת קורן באותה עת, מר עלי כהן). בשים לב לכך שההסכם נעשה בידיעתו, ועל
6 דעתו, של מר קורן, יש בהסכם קורן-מסטרפונט 1996 כדי לתמוך במסקנה שמר
7 קורן סבר שלהוצאת קורן זכויות בעלות בגופן "קורן" (צירופו של מר קורן כצד
8 להסכם יכול להיות מוסבר בכך שהוא בעל הזכויות המוסריות בגופן, כפי שיובהר
9 להלן).
- 10
- 11 35. המסקנה המתבקשת היא שהוכח כי הזכויות בגופן "קורן" הועברו על ידי מר קורן להוצאת
12 קורן, וממילא עומדת להוצאת קורן הזכות לתבוע בגין הפרתן.
13
- 14 תביעת מסטרפונט
- 15
- 16 36. אין חולק כי מסטרפונט לא רכשה מעולם בעלות בגופן "קורן", וממילא אין היא יכולה
17 להגיש תביעה כבעלים. טענת מסטרפונט היא שיכולתה לתבוע את מיקרוסופט נובעת מכוח
18 הרשיון הבלעדי שהוענק לה מכוח הסכם קורן-מסטרפונט 1996 ומכוח הסכם שני שנערך
19 בשנת 2007 (להלן: "הסכם קורן-מסטרפונט 2007").
20
- 21 37. הרישיון הבלעדי שניתן למסטרפונט מכוח הסכם קורן-מסטרפונט 1996 היה "לשווק,
22 להפיץ ולמכור את הגופנים לצדדים שלישיים, להוציא לצורך הפקת ספר תנ"ך בין
23 בשלמותו ובין בספרים נפרדים". במקביל התחייבו מר קורן והוצאת קורן "שלא להעביר
24 בתקופת הסכם זה לגוף כלשהו משפטי או אחר ו/או לאדם כלשהו את אלו מן הזכויות
25 המועברות ל[מסטרפונט] עפ"י הסכם זה" (סעיף 4 להסכם קורן-מסטרפונט 1996). רישיון
26 זה היה בתוקף למשך 10 שנים, דהיינו עד לאוגוסט 2006. הרישיון הבלעדי שניתן
27 למסטרפונט ב-12 בנובמבר 2007 (הסכם קורן-מסטרפונט 2007) מיועד להעניק למסטרפונט
28 רישיון בלעדי "לשווק, להפיק ולמכור" את הגופנים קורן תנ"ך, קורן תנ"ך קל, קורן סידור
29 וקורן סידור קל למשך 10 שנים (ראו במיוחד ה"הואיל" השלישי להסכם, וכן סעיפים 3 ו-7
30 להסכם). השאלה המתעוררת היא האם מכוח רישיונות אלו יכולה מסטרפונט לתבוע בגין
31 הפרה של זכות היוצרים בגופן "קורן".
32
33

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

- 1 זכותו של בעל רשיון בלעדי לתבוע על פי חוק זכות יוצרים, 1911 בגין הפרה של זכות
2 היוצרים היתה שנויה במחלוקת (ראו אסף יעקב, "בעלות בזכות היוצרים", **יוצרים זכויות** –
3 **קריאות בחוק זכות יוצרים** (בעריכת מיכאל בירנהק וגיא פסח, תשס"ט) 273, 321 – 322).
4 לעומת זאת, סעיף 54 לחוק החדש מבהיר כי **"תובענה בשל הפרת זכות יוצרים רשאי**
5 **להגיש בעל זכות היוצרים, ואם ניתן לגביה רישיון ייחודי כהגדרתו בסעיף 37(ד) – גם בעל**
6 **הרישיון"**. לאור עמדה ברורה זו של המחוקק, ובשים לב לכך שמצב הדברים לפי הדין הישן
7 לא היה ברור, סבורני כי יש מקום לפרש את הדין הישן בראי החוק החדש, ולהכיר בזכות
8 תביעה של בעל רישיון בלעדי/ייחודי, גם ביחס להפרות הנידונות על פי הדין הישן. פרשנות
9 זו לא רק שיוצרת האחדה רצויה בין הדין הישן לחוק החדש, אלא שהיא מקדמת גם
10 מדיניות ראויה, המחזקת את מעמדו של בעל הרישיון הבלעדי, ומייתרת את הצורך לערב
11 את בעל זכות היוצרים בתביעה שאין לו ענין לנהל (במיוחד באותם מקרים בהם בעל זכות
12 היוצרים אינו מעוניין לפעול בעצמו בתחומי מדינת ישראל. השוו עופר גרוסקופף, **הגנה על**
13 **כללי תחרות באמצעות דיני עשיית עושר ולא במשפט** (תשס"ב) 276).
14
15 39. הגדרת **"רישיון ייחודי"** בסעיף 37(ד) לחוק החדש היא כדלהלן: **"רישיון המעניק לבעליו**
16 **זכות ייחודית לעשות פעולה מהפעולות המפורטות בסעיף 11, כפי שנקבע בו, ומגביל את**
17 **בעל זכות היוצרים מלעשות ומלהרשות לאחר לעשות פעולה כאמור"**. דומה כי לא ניתן
18 לחלוק על כך שלפי הסכם קורן-מסטרפונט 1996 והסכם קורן-מסטרפונט 2007 מסטרפונט
19 היא בעלת רישיון ייחודי לפי הגדרה זו ביחס לגופן **"קורן"** בשתי תקופות: בין התאריכים
20 7.8.1996 – 6.8.2006 לפי הסכם קורן-מסטרפונט 1996 ובין התאריכים 12.11.2007 –
21 11.11.2017 לפי הסכם קורן-מסטרפונט 2007. לפיכך, ביחס לשתי התקופות האמורות
22 נתונה, לשיטתי, זכות תביעה עצמאית גם למסטרפונט, מכוח מעמדה כבעל רישיון ייחודי.
23
24 40. זאת ועוד, הפסיקה הישראלית שניתנה לפי הדין הישן קבעה כי **"מעולם לא הוטל ספק**
25 **בזכותו של בעל רישיון (שנרכש בתמורה) להגיש תביעה בעילת הפרה אם גם בעליה החוקי**
26 **של זכות היוצרים צורף כצד לתביעתו"** (עניין **ערוצי זהב**, עמוד 558). הטעם להלכה זו הוא
27 שכאשר צורף בעל זכויות היוצרים להליך, אין הנתבע חשוף לסיכון כי לאחר דחיית תביעת
28 בעל הרישיון תוגש תביעה נוספת על ידי בעל זכויות היוצרים (שם, עמוד 557). התביעה
29 בעניינינו הוגשה, כפי שקבעתי לעיל, הן על ידי בעל זכות היוצרים (הוצאת קורן) והן על ידי
30 בעל הרישיון הבלעדי (מסטרפונט). לפיכך אף אם תדחה העמדה לפיה לבעל רישיון בלעדי
31 עומדת הזכות לתבוע ללא צירוף בעל זכות היוצרים לפי הדין הישן, עדיין עומדת
32 למסטרפונט הזכות לתבוע בעניינינו, מכוח הקביעה שבעל זכויות היוצרים (הוצאת קורן)
33 הוא צד לתביעה שלפני.
34

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

41. לאור האמור לעיל הריני לקבוע כי הן להוצאת קורן והן למסטרפונט עומדת הזכות לתבוע בגין הפרת זכויות היוצרים בגופן "קורן" (לראשונה בגין כל הפרה, ולשניה בגין הפרות שקרו בתקופות בהן היתה בעלת רישיון בלעדי/ייחודי).

ג. **האם התובעים יכולים לטעון להפרה של הזכות המוסרית בגופן "קורן"?**

42. שונים פני הדברים ביחס לטענות התובעים להפרות של הזכות המוסריות בגופן "קורן". הזכות המוסרית היא זכות היוצר "כי שמו ייקרא על יצירתו בהיקף ובמידה הראויים", ו"כי לא יוטל פגם ביצירתו ולא ייעשה בה סילוף או שינוי צורה אחר, וכן כי לא תיעשה פעולה פוגענית ביחס לאותה יצירה, והכל אם יש באילו מהם כדי לפגוע בכבודו או בשמו של היוצר" (הציטוט מסעיף 46 לחוק החדש. הגדרה דומה, בשינויים מסויימים שאינם חשובים לענייננו, נקבעה בסעיף 44. לפקודת זכות יוצרים, 1924). זכות זו הינה זכות אישית של היוצר. היא איננה תלויה בזכות החומרית, ועומדת ליוצר אף לאחר העברת הזכות החומרית (ראו סעיף 44א. (4) לפקודת זכות יוצרים, 1924). זאת ועוד, אופיה האישי של הזכות המוסרית מלמד כי היא איננה ניתנת כלל להעברה הסכמית (עניין זה נקבע במפורש בסעיף 45ב) לחוק החדש, אולם אופיה האישי של הזכות המוסרית היה מקובל גם לפי הדין הישן. ראו טוני גרינמן, "הזכות המוסרית – מ-Moral Rights ל-Moral Rights", יוצרים זכויות – קריאות בחוק זכות יוצרים (בעריכת מיכאל בירנהק וגיא פסח, תשס"ט) 439, 452 – 454 (להלן: "גרינמן, הזכות המוסרית").

43. כפי שהובהר לעיל גופן "קורן" נוצר על ידי מר קורן במהלך המחצית השניה של שנות החמישים, עוד קודם להקמת הוצאת קורן. ממילא הזכות המוסרית בגופן קורן היתה נתונה למר קורן באופן אישי, ועם מותו עברה, ככל ששרדה, לקרובי משפחתו, שאינם צד לתביעה שלפני (על גורלה של הזכות המוסרית במקרה של פטירת היוצר ראו גרינמן, **הזכות המוסרית**, עמודים 482 – 483; לשאלה העקרונית של שרידות זכויות אישיות ראו מיכאל בירנהק, "זכויות המתים וחופש החיים" **עיוני משפט** לא 57 (2008)). התובעים בהליך זה הם נעבר בזכות החומרית (הוצאת קורן) ובעל רישיון שיווק, הפקה ומכירה בלעדי. פשיטא כי תובעים אלו אינם בעלי אינטרס משפטי בזכות המוסרית, וממילא אין מקום לדון בטענות להפרתה של זכות זו, כשהן מועלות על ידם (דבר זה בולט במיוחד לאור העובדה שגם הוצאת קורן איננה קשורה עוד למשפחת קורן). מטעם זה יש לדחות את אותו חלק של התביעה הנסמך על טענה להפרתה של הזכות המוסרית.

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

- 1 ד. האם הוכח כי הפונט "גוטמן-קרן" מהווה העתקה אסורה של גופן "קורן"?
- 2
- 3 44. על כך שקיים דמיון בין גופן "קורן" לפונט "גוטמן-קרן" אין חולק. השאלה היא האם דמיון
- 4 זה עולה לכדי העתקה מפרה של גופן "קורן".
- 5
- 6 45. על מנת שייקבע כי פונט "גוטמן-קרן" הוא מעשה העתקה של גופן "קורן" יש להצביע על
- 7 דמיון מהותי בין השניים, ולא על דמיון "סתם" (ראו למשל בע"א 559/69 אלמגור נ' גודיק,
- 8 פ"ד כד(1) 825 (1970)). כן יש לוודא שהדמיון אינו תוצאה של צירוף מקרים, שלא נבע
- 9 מעיסוק ביצירה המכתיבה דמיון, שלא צמח בשל הסתמכות על אותו מקור, ושאינו זו
- 10 העתקת יצירה שהיא נחלת הכלל (public domain).
- 11
- 12 46. "דמיון מהותי" הוא מושג איכותי ולא כמותי (ע"א 9248/05 מתן י. מערכות תקשורת
- 13 ואיתור בע"מ נ' מילטל תקשורת בע"מ (ניתן ביום 22.8.2006)). עניין זה נתון להתרשמות
- 14 בית המשפט, ונמדד במבחן האדם הסביר (ע"א 3422/03 Krone AG נ' ענבר פלסטיק
- 15 משוריין, פ"ד נט(4) 365 (2005)). על בית המשפט לבחון את מכלול היצירה, ולא לפרקה
- 16 לגורמים. כפי צויין בע"א 8393/96 מפעל הפיס נ' The Roy Export Establishment
- 17 Company, פ"ד נד(1) 577, 589 (2000): "את הדמיון בין היצירה המוגנת לבין היצירה
- 18 המפרה יש לבחון מתוך הסתכלות רחבה על המכלול, בלי לטשטש את התמונה הכוללת על
- 19 ידי ירידה לפרטים, שבמקרים כאלה היא, כמדומה, מלאכותית ומאולצת".
- 20 47. ודוק, את הדמיון בין גופן "קורן" לפונט "גוטמן-קרן" יש לבחון לא רק באמצעות השוואה
- 21 בין כל אות ואות, כשהן עומדות בנפרד, אלא על דרך של התבוננות במכלול. כך סבר
- 22 המומחה מטעם התביעה, מר אשר אורון (להלן: "מר אורון"), אשר ציין כי יש לבחון את
- 23 הגופנים כ"גוש" (פרוטוקול 20.6.2010, עמוד 282 שורות 6 – 12). כך סבר גם המומחה
- 24 מטעם ההגנה, ד"ר תמרי, אשר בבואו להידרש לאופיו של גופן "קורן", אמר: "אנחנו
- 25 מדברים לא רק על האות המסוימת השחורה שעומדת כביכול באוויר אלא על הצירוף
- 26 המאד מיוחד של אותיות זה לזה, שיוצרות מילים, שורות וטקסטים ועמודים מקובעים
- 27 שאליהם הצטרף מאוחר יותר הניקוד שנעשה בכתב יד" (פרוטוקול 18.7.2010, עמוד 368
- 28 שורות 7 – 10).
- 29 48. התובעים הציגו לבית המשפט, במסגרת חוות דעתו של מר אורון, השוואות שונות הן של
- 30 אותיות והן של טקסטים הכתובים בפונט "קורן-מסטרפונט" ובפונט "גוטמן-קרן" (על
- 31 משקליהם השונים). מהשוואות אלו עולה כי הדמיון בין השניים הוא רב מאד, וכי הן
- 32 האותיות הבודדות והן הטקסטים נראים הן למתבונן מן היישוב, והן למומחה מר אורון,

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

1 כמעט זהים. ודוק, כאשר בוחנים את האותיות בהגדלה משמעותית, ניתן להבחין בהבדלים
2 קלים בין חלק מהאותיות. כך, למשל, באות "א" חיבור שתי הזרועות לאלכסון בפונט
3 "קורן-מסטרפונט" הוא מעובה ומוקשת, בעוד שחיבורן בפונט "גוטמן-קרן" הוא זוויתי.
4 בדומה באות "ש" חיבור הזרועות אצל "קורן-מסטרפונט" הוא מעוגל, בעוד שחיבור
5 הזרועות אצל "גוטמן-קרן" הוא זוויתי. באופן כללי ניתן לומר כי ניכרת בפונט "גוטמן-קרן"
6 נטיה ליתר פשטות וסכמתיות, בהשוואה לפונט "קורן-מסטרפונט". יחד עם זאת, המדובר
7 בהבדלים זניחים, המתייחסים בעיקר למידת העידון של האות. לעומת זאת, ביחס לבחירות
8 העיצוביות השונות, שהן לב ליבו של הליך העיצוב, ניכר דמיון עד כדי זהות. ואכן, אם
9 בוחנים את האותיות בגודל הפונט בו נהוג להשתמש בהן, ולא בהגדלה משמעותית, קשה
10 מאד להבחין בהבדלים בין שני הפונטים.

11 49. המומחה מטעם מיקרוסופט, ד"ר תמרי, ערך בחוות דעתו השוואה בין 8 אותיות ("א", "ג",
12 "ט", "מ", "ע", "צ", "ק" ו- "ש") בפונט "קורן-מסטרפונט" ובפונט "גוטמן-קרן", על ידי
13 הנחה של אותיות בגודל של כעמוד זו על גבי זו (אות "קורן-מסטרפונט" באדום ואות
14 "גוטמן-קרן" בכחול). השוואה זו מלמדת אומנם על הבדלים מסויימים בעובי, בצורת
15 החיבור וכיו"ב, אולם יותר משהיא מלמדת על שוני, היא ממחישה את הדמיון הרב
16 בבחירות העיצוביות שנעשו בשני המקרים. כך, למשל, לא ניתן למצוא בהשוואה זו ולו
17 מקרה אחד בו יש שוני במקום חיבור הזרועות, בצורתה הכללית של תגית או במנח הכללי
18 של האות. דמיון שכזה בבחירות העיצוביות הוא ראיה מובהקת לכך שלשני הפונטים יש
19 מקור משותף, ומאחר ואין חולק כי פונט "קורן-מסטרפונט" נוצר על סמך גופן "קורן",
20 המסקנה המתבקשת היא שגם פונט "גוטמן-קרן" הועתק מאותו מקור.

21 50. ודוק, לטענת ב"כ מיקרוסופט יש לדחות את התביעה מאחר וההשוואות שהוצגו לפני לא
22 היו בין גופן "קורן" עצמו לפונט "גוטמן-קרן", אלא בין פונט "קורן-מסטרפונט" לפונט
23 "גוטמן-קרן". אין בידי לקבל טענה זו. אין חולק כי פונט "קורן-מסטרפונט" הוא עיבוד
24 דיגטאלי של גופן "קורן", וזאת גם אם יתכן שאין הוא העתק מושלם של גופן "קורן", ואף
25 אם נעשה על סמך גרסה ממוחשבת קודמת של גופן "קורן" (גירסה אשר עד התביעה, מר
26 רפאל פרימן, כינה "קוראין"). לפיכך, הבחירות העיצוביות שנעשו בגופן "קורן" הן
27 שהכתיבו בסופו של דבר את עיצובו של פונט "קורן-מסטרפונט". ממילא משהצליחו
28 התובעים לשכנע כי קיים דמיון ניכר (עד כדי כמעט זהות) בין הבחירות העיצוביות בפונט
29 "קורן-מסטרפונט" לבין הבחירות העיצוביות בפונט "גוטמן-קרן", ממילא עלה בידם לשכנע
30 כי יש דמיון ניכר (עד כדי כמעט זהות) בבחירות העיצוביות בגופן "קורן" לבחירות
31 העיצוביות בפונט "גוטמן-קרן".

32

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

- 1 51. למרות הדמיון האמור, טען המומחה מטעם מיקרוסופט, ד"ר תמרי, כי: "גופן גוטמן-קרן
2 אינו העתקה של גופן קורן. גם גופן גוטמן-קרן מבוסס על אותם טיפוסים של אות ספרדית
3 מרובעת... ומכאן הדמיון בין שני הגופנים, אולם בין הגופנים קיימים הבדלים
4 משמעותיים בצורת האותיות ובין היתר – קווי החיבור, צורת החיבור, תוספים, סיומות"
5 (ראו עמוד 4 לחוות דעתו). בעדותו ציין כי "גוטמן] קרן הוא ואריאציה ... בתוך המסורת
6 הספרדית ... קורן (קורנגולד) הוא פתרון אחד, [גוטמן] קרן הוא פתרון שני, [קורן]
7 מסטרפונט הוא פתרון שלישי" (פרוטוקול 18.7.2010, עמוד 378 שורות 20 – 22). עם כל
8 הכבוד למומחיותו של ד"ר תמרי (עליה אין חולק), אין בידי לקבל את חוות דעתו בשאלות
9 אלו. השאלה האם מתקיים "דמיון מהותי" לעניין דיני זכויות יוצרים היא שאלה שההכרעה
10 בה מסורה לבית המשפט, ולא למומחים. גם ד"ר תמרי אישר כי קיים דמיון בין הבחירות
11 העיצוביות שביצע מר קורן כשיצר את הגופן "קורן" לבין הבחירות העיצוביות שביצע מר
12 גוטמן כשהכין את הפונט "גוטמן-קרן" (ראו פרוטוקול 18.7.2011, עמוד 397 שורות 28 – 31),
13 ואף אישר כי עובדה זו "מעוררת תהיות" (שם, עמוד 398 שורה 6). ודוק, ד"ר תמרי ביקש
14 להסביר תהיות אלו בכך שחלק מהבחירות העיצוביות שעשה מר קורן היה בהתאם
15 למסורת, כפי שהיא משתקפת במסכת סופרים. ואולם, כפי שכבר צויין בפסקה 25 לעיל,
16 הסבר זה אין בו כדי לאיין את היצירתיות שבגופן "קורן", וממילא אין הוא יכול להסביר את
17 הזהות הכמעט מלאה בבחירות העיצוביות בין גופן "קורן" לבין פונט "גוטמן-קרן".
- 18 52. להתרשמותי כי קיים "דמיון מהותי" בין גופן "קורן" לבין פונט "גוטמן-קרן", ולחוות דעתו
19 המקצועית של מר אורון לפיה "האותיות המכוננות "גוטמן-קרן" הן העתקה, אות לאות.
20 מן המקור של הפונט המוכר לכולנו בשם "קורן", מצטרפות ראיות נוספות התומכות
21 בטענת התובעים כי מר גוטמן העתיק את העיצוב של פונט "גוטמן-קרן" מגופן "קורן".
22 להלן אפרט בקצרה מהן ראיות אלו:
- 23 א. עדת התביעה, ד"ר עדה ירדני, חוקרת כתבים עתיקים וגרפיקאית, שעבדה לצד מר
24 קורן בין השנים 1959 - 1968 על פרויקט ניקוד התנ"ך (להלן: "ד"ר ירדני") כתבה
25 בתצהירה כי להתרשמותה "אין מדובר בשני פונטים שונים, אלא שהפונט
26 "גוטמן-קרן" הינו העתקה של הפונט "קורן" והתבססות מושלמת ומלאה עליו,
27 תוך שינוי מספר אותיות בפונט...". בעדותה הוסיפה כי ראתה את הפונט "גוטמן-
28 קרן" במחשב, וסברה שמדובר ב"קורן". עם זאת, היא לא אהבה את הפונט:
29 "ראיתי אות שחשבתי שזאת אות קורן, אמרתי אוי, זה, אבל מה הוא עשה לס'
30 הזאת, מה זה לא יפה, למה היא פתאום עקומה" (פרוטוקול 20.6.2010, עמוד 225
31 שורות 21 – 22). התרשמות ספונטנית שכזו, מצד עדה שאין חולק על היכרותה
32 המעמיקה עם גופן "קורן", היא בעלת משקל בהוכחת קיומו של דמיון מהותי.

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

- 1 ב. עניין אחר עליו עומדת הפסיקה, היא נגישות המעתיק ליצירה המקורית. נגישות
2 שכזו מחזקת, בדרך כלל, טענת העתקה (ראו למשל ע"א 139/89 הרפז נ' אחיטוב,
3 פ"ד מד(4) 16, 23 (1990)). בענייננו, אין חולק כי למר גוטמן היתה נגישות לגופן
4 "קורן", וכי הכירו היטב (וראו עדותו של ד"ר תמרי, המומחה מטעם מיקרוסופט,
5 פרוטוקול 18.7.2010, עמוד 378 שורות 14 – 15: "זה יהיה לא נכון לומר שהוא [מר
6 גוטמן] לא העמיד את קורן נגד עיניו. אבל זה לא הדבר היחיד")
- 7 ג. לא זו אף זו, עד התביעה, מר רפאל פרימן, הצהיר כי בשיחה שקיים עם מר גוטמן
8 הודה האחרון כי פונט "גוטמן-קרן" הוא גירסה שלו לגופן "קורן", בה ביצע מספר
9 שינויים ביחס לאותיות בגופן "קורן" אשר לא נשאו חן בעיניו. בעדותו ציין כי
10 הפגישה היתה בראשית שנות האלפיים, זמן קצר לפני פטירתו של מר גוטמן (ראו
11 פרוטוקול 20.6.2010 עמוד 191). עדות זו, שאני מוצא לנכון לתת בה אמון, תומכת
12 בהתרשמות שמר גוטמן עיצב את הפונט "גוטמן-קרן" על בסיס גופן "קורן".
- 13 ד. תמיכה נוספת בכך שפונט "גוטמן-קרן" מבוסס על גופן "קורן" מצויה בשם בו בחר
14 מר גוטמן לכנות את הפונט שיצר (על כך שמר גוטמן הוא שבחר בשמות הפונטים
15 שיצר העיד מר שמואל יאיר (להלן: "מר יאיר"). ראו פרוטוקול 25.7.2010, עמודים
16 522 – 523). אכן, התעתיק הלועזי של השם שונה ("keren" ולא "koren"), ואולם
17 מר גוטמן נתן את השמות לפונטים בעברית (והשוו לפונטים המכונה "guttman
18 kav" ו-"guttman yad"). לפיכך, העובדה שמר גוטמן בחר בשם "קרן", אשר יכול
19 להיקרא גם בחולם חסר כ"קרן", יש בה כדי להעיד על מקורות ההשראה שלו.
- 20 53. לפיכך, לצד התרשמותי הישירה מהדמיון בין הגופנים והפונטים שהוצגו לפני, עדויות
21 וראיות אלה הביאו אותי לכלל מסקנה חד משמעית כי קיים דמיון מהותי, המגיע כמעט
22 לכדי זהות, בין גופן "קורן" לבין הפונט "גוטמן-קרן". מכאן שיסוד ההעתקה האסורה הוכח
23 במקרה שלפני ברמת ההוכחה הנדרשת בהליך אזרחי.
24
- 25 ה. האם עומדת למיקרוסופט הגנה בשל "מפר תמים"?
- 26 54. מיקרוסופט טענה כי רכשה את הפונט "גוטמן-קרן" ממר גוטמן מבלי שתדע, או תחשוד, כי
27 המדובר בפונט שהועתק מגופן "קורן". לפיכך, עומדת לה לשיטתה, הגנת תום הלב, שהיתה
28 קבועה בעבר בסעיף 8 לחוק זכות יוצרים, 1911, וקבועה כיום בסעיף 58 לחוק החדש. וזו
29 לשונו של סעיף 8 לחוק זכות יוצרים, 1911: "אם הוגש משפט מחמת הפרת זכות יוצרים
30 ביצירה, והנתבע טוען שלא ידע מדבר קיומה של זכות יוצרים ביצירה, לא יהא התובע זכאי

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

- 1 לכל תרופה משפטית, פרט לצו מניעה או צו איסור לגבי ההפרה, אם הוכיח הנתבע
2 שבתאריך ההפרה לא ידע ולא היה לו יסוד סביר לחשוד שקיימת זכות יוצרים ביצירה".
- 3 55. ודוק, הגנת המשתמש התמים איננה הגנה של תקנת השוק (הגנת סעיף 34 לחוק המכר,
4 תשכ"ח – 1968 חלה ביחס לרכישה של נכס נד בשוק הפתוח, ולא לרכישה של נכסים לא
5 מוחשיים), וממילא אין בה כדי לשלול את עצם ההפרה, אלא רק להגביל את הסעדים שיכול
6 בעל זכות היוצרים לקבל כנגד המשתמש התמים.
- 7 56. הקושי בקבלת טענה זו הוא כפול:
- 8 ראשית, לפי הפסיקה שדנה בפרשנות סעיף 8 לחוק זכות יוצרים, 1911 (ולפי נוסחו של סעיף
9 58 לחוק החדש), נדרש המפר להוכיח כי לא היה ער, ולא צריך היה להיות ער, לקיום זכויות
10 יוצרים ביצירה, להבדיל מהטענה שסבר כי זכויות אלו מוחזקות בידי אחר (ראו ע"א
11 2312/02 זרוק נ' דנציגר, פ"ד נט(6) 421, 430 – 431 (2005)). כזכור, טענת ההגנה של
12 מיקרוסופט אינה שסברה כי אין לאיש זכויות בפונט "גוטמן-קרן", אלא שרכשה את
13 הזכויות החוקיות בפונט זה ממר גוטמן, מתוך אמונה בתום לב שהוא בעל הזכויות בגופן.
- 14 שנית, מפר המבקש לסמוך על הגנת המשתמש התמים נדרש להוכיח כי "לא ידע ולא היה לו
15 יסוד סביר לחשוד" בקיום זכות היוצרים. מיקרוסופט לא הביאה ראיות היכולות להוכיח
16 כי היא עומדת בהיבט האובייקטיבי של תנאי זה, לאמור שלא היתה התרשלות מצידה
17 לעניין בירור השאלה האם יש זכויות יוצרים לצד שלישי בפונט שמכר לה מר גוטמן. לפי
18 עדותו של מר שמואל יאיר, ממנהלי הפיתוח של מיקרוסופט העולמית, החברה נוהגת
19 לבדוק אם תוכנה שהיא רוכשת היא מועתקת, ואולם העד לא ידע לומר כי נעשתה בדיקה
20 כזו במקרה של רכישת הפונטים ממר גוטמן, ומדבריו מתקבל הרושם כי בעניין זה
21 הסתמכה מיקרוסופט על הצהרותיו של מר גוטמן (ראו פרוטוקול 25.7.2010, עמודים 477 –
22 479). זאת ועוד, בין 35 הפונטים שמכר מר גוטמן למיקרוסופט נמצאים פונטים נוספים
23 ששם יכול ללמד על כך שהם מהווים עיבוד של גופן קיים. כך, למשל, הפונטים "גוטמן
24 דוד", "גוטמן אהרוני", "גוטמן מרים" וכיו"ב. בשים לב לכך ששמות הפונטים ניתנו על ידי
25 מר גוטמן, עניין זה חייב היה לשמש כ"תמרור אזהרה" מבחינת מיקרוסופט. ואולם,
26 מעדותו של מר יאיר עולה כי מיקרוסופט לא הוטרדה מעניין זה, אלא הניחה, בלא כל
27 בדיקה, כי המדובר ביצירות מקוריות של מר גוטמן (ראו שם, עמוד 532). בכך אין די. יפים
28 לעניינו דבריו של המלומד, מר טוני גרינמן, המציין כי: "בהקשר זה, מו"לים, מדפיסים
29 וגופי תקשורת יתקשו במיוחד לטעון להפרה תמימה, שכן מתפקידם להיות ערים לזכויות
30 יוצרים ביצירות. עוד נאמר כי בורות אינה שקולה לתמימות ואינה פוטרת מחבות. אם כן,
31 נראה, שטענה בדבר הפרה תמימה עשויה להתקבל בנסיבות יוצאות דופן בלבד שבהן
32 סביר להניח כי היצירה היא נחלת הכלל, כגון שהיא נחזית להיות יצירה ישנה מאוד

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

- 1 שתקופת הגנתה חלפה מכבר" (טוני גרינמן, זכויות יוצרים (מהדורה שניה, התשס"ט) 805
2 (להלן: "גרינמן, זכויות יוצרים").) אם כך ביחס למו"לים, מדפיסים וגופי תקשורת, מקל
3 וחומר שביחס לחברה כדוגמת מיקרוסופט, המבקשת לשלב פונט דיגיטלי בתוכנות שהיא
4 משווקת למיליונים רבים מאד של לקוחות.
- 5 57. לאור המובהר לעיל יש לדחות את טענתה של מיקרוסופט כי חלה לגביה הגנת ה"מפר
6 התמים", ולקבוע כי היא אחראית להפרת זכויות התובעים ביחס לגופן "קורן" בכך שכללה
7 בתוכנות מיקרוסופט את הפונט המפר "גוטמן-קרן".
8
9 **ו. האם השימוש בפונט "גוטמן-קרן" מהווה גניבת עין?**
- 10 58. בצד הטענה כי השימוש בפונט "גוטמן-קרן" בתוכנות מיקרוסופט מהווה הפרה של זכויות
11 היוצרים בגופן "קורן", כולל כתב התביעה גם טענה כי השימוש האמור עולה לכדי עוולה
12 של "גניבת עין" לפי סעיף 1 לחוק עוולות מסחריות, תשנ"ט-1999.
- 13 59. העוולה של גניבת עין שונה מהעילה של הפרת זכויות יוצרים בכך שהאינטרס המוגן על ידי
14 העוולה איננו היצירה עצמה, אלא המוניטין שיצא לעוסק או למוצריו בקרב הציבור. ודוק,
15 ניתן לתאר מצבים בהם פעולה אחת מהווה הן העתקה של יצירה והן גזילה של מוניטין.
16 טלו, למשל, אדם המציג עצמו כצייר מפורסם, ומוכר ציורים שהם לכאורה מפרי מכחולו.
17 כל עוד הציורים שמוכר המתחזה אינם העתקות של ציורי הצייר המפורסם, מעשיו של
18 המתחזה הם בגדר "גניבת עין" בלבד. לעומת זאת, אם הציורים שמוכר המתחזה הם
19 העתקים מפריים של ציוריו של הצייר המפורסם, מהווים מעשיו הן הפרה של זכויות יוצרים
20 (בשל רכיב ההעתקה) והן עוולה של גניבת עין (בשל רכיב נטילת המוניטין).
- 21 60. במסגרת תביעה בגין "גניבת עין" נדרש התובע להוכיח כי הוא, או מוצר שהוא מייצר, רכש
22 לעצמו מוניטין בציבור, וכי קיים חשש סביר שבעקבות פעולת הנתבע הציבור יטעה לייחס
23 לנתבע את מוניטין התובע (ראו, למשל, ע"א 5792/99 תקשורת וחינוך דתי-יהודי משפחה
24 (1997) בע"מ – עיתון "משפחה" נ' אס.בי.סי פרסום שיווק וקידום מכירות בע"מ – עיתון
25 "משפחה טובה", פ"ד נה (3) 933 (2001)).
- 26 61. בעניינו הוכיחו התובעים כי גופן "קורן" נהנה ממוניטין ציבורי, וזאת לאור השימוש ארוך
27 השנים שנעשה בגופן זה בספרי התנ"ך שמוציאה הוצאת קורן – ספרי תנ"ך הנמכרים מזה
28 כיוכל שנים, ומוכרים היטב בציבור (בין השאר משמש תנ"ך קורן להשבעה חברי כנסת
29 ולהשבעת חיילי צה"ל, והוא מחולק תדירות במסגרת מערכת החינוך). זאת ועוד, אף
30 העובדה שמר גוטמן בחר לכנות את הפונט שעיצב בשם "גוטמן-קרן", שם השומר על זיקה
31 לשם "קורן", יש בה כדי להעיד על כך שלגופן "קורן" יש מוניטין ציבורי.

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

- 1 62. כן הוכיחו התובעים, כפי שפורט בהרחבה בפסקאות 44 – 53, כי בין גופן "קורן" לבין פונט
2 "גוטמן-קרן" קיים דמיון צורני מהותי, דמיון שיש בו כדי להטעות משתמש תמים. לכך יש
3 להוסיף את העובדה שהשם בו בחר מר גוטמן לפונט שעיצב, "גוטמן-קרן", עלול אף הוא
4 להטעות את כל מי שמכיר את שמו של גופן "קורן" או של "תנ"ך קורן" לסבור שמדובר
5 בפונט דיגטלי שנעשה על ידי, או מטעמו, של בעל הזכויות בגופן "קורן".
- 6 63. משכך, אני מוצא כי במקרה שלפני העתקת הגופן "קורן", ושילובו בתוכנות מיקרוסופט,
7 מהווה לא רק פגיעה בזכויות היוצרים של התובעים, אלא גם נטילה של המונוטין שיצא
8 לגופן זה בציבור, מונוטין השייך לתובעים.
- 9
- 10 **ז. האם עומדת למיקרוסופט הגנה בשל התיישנות, שיהיו או השתק?**
- 11
- 12 64. מיקרוסופט טענה כי מר גוטמן הפיץ את הפונט "גוטמן-קרן", תחת שם אחר, לפחות משנת
13 1994, וכי היא עצמה החלה בשילובו בתוכנות שלה בשנת 1999, דהיינו 9 שנים לפני תחילת
14 התביעה. במצב דברים זה סבורה מיקרוסופט כי התביעה התיישנה, ולמצער היא הוגשה
15 בשיהוי ניכר, המצדיק את דחייתה. אין בידי לקבל טענות אלו.
- 16 65. אף אם אניח לטובת מיקרוסופט כי התובעים ידעו על קיומו של גופן "גוטמן-קרן" עוד קודם
17 לשנת 2001 (עניין בו לא השתכנעתי, כפי שיובהר להלן), לא היה בכך כדי להצדיק את דחיית
18 התביעה שלפני מחמת התיישנות. הטעם לכך הוא שכל חבילת Microsoft Office חדשה
19 שמייצרת חברת מיקרוסופט היא מוצר חדש, הנמכר בנפרד, וממילא שילוב הפונט "גוטמן-
20 קרן" במסגרתה היוותה הפרה חדשה של זכויות היוצרים של התובעים. לפיכך התביעה
21 ביחס לשלוש תוכנות מיקרוסופט ששווקו לאחר 30 אפריל 2001 (דהיינו Microsoft office
22 XP (שיצאה לאור ב- 31.5.2001), Microsoft office 2003 ו-Microsoft office 2007) בוודאי שלא התיישנה. זאת ועוד, גם תוכנת Microsoft office 2000, שבשיווקה הוחל לפני
23 שנת 2001, שווקה עד לאחר המועד הקובע לעניין התיישנות התביעה, ובכך די, על מנת
24 לדחות את טענת התיישנות לגבי מכירות שארעו לאחר 30 אפריל 2001.
- 25
- 26
- 27 66. אשר לטענות של שיהיו או השתק (להבדיל מטענה לויתור, שלא נטענה בעניינינו), הרי שאינני
28 סבור שדי בהן כדי להצדיק דחיית תביעה אזרחית בגין הפרה של זכויות יוצרים וגניבת עין
29 שהוגשה בתוך תקופת ההתיישנות. לכל היותר יש בטענות אלו כדי להשליך על הסעדים
30 להם זכאים התובעים, ולעניין זה אתיחס בהמשך.
- 31
- 32

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

67. מעבר לכך אציין כי מעדויות המצהירים לא שוכנעתי כי אנשי הוצאת קורן ידעו על ההפרות שנעשו באמצעות פונט "גוטמן-קרן" במדיה הדיגיטאלית זמן ניכר לפני הגשת התביעה. עד שנת 2001, המועד רלוונטי לטענת ההתיישנות, ואף לאחר מכן, עסקה הוצאת קורן בהוצאה לאור של ספרי תנ"ך וספרי קודש באמצעות דפוס בלט או פילם. אמנם הגב' אסתר באר, שעבדה כגרפיקאית בהוצאה משך 31 שנים, חלקן לצד מר קורן, העידה שבשנת 1996 יצאו תנ"כים ממוחשבים "משובשים", ומר קורן ידע על כך, אך היא עצמה לא הייתה מודעת להפרה באמצעות פונט "גוטמן-קרן". גם מר קורן, ככל שידיעתה משגת, לא ייחס "שיבושים" אלה למר גוטמן (ראו פרוטוקול 20.6.2010, עמודים 126 – 127). גב' רונית זלצברג, שגם היא עבדה בהוצאת קורן לצד מר קורן, אישרה אף היא כי מר קורן היה יושב ומסמן את השיבושים ב"מרקר", אולם ציינה כי שימוש ממשי במחשב החל רק כשהוצאת קורן עברה לידי הבעלים החדשים בשנת 2007 לערך (שם, עמוד 152). בנוסף, השתכנעתי, ולו במאזן ההסתברויות, כי אפשר שפרטי ההפרה הגיעו לתודעתו של מר רוזנברג רק בשנת 2007, בעקבות בדיקת רשיונות שנערכה במסטרפונט. לדבריו, רק אז הסתבר לו שהגופן שנדמה להיות בעיניו "קורן", היה פונט "גוטמן-קרן" (ראו סעיף 37 לתצהירו של מר רוזנברג ופרוטוקול 30.5.2010, עמוד 31). אך מכל מקום, גם אם נודע למר רוזנברג על ההפרה קודם למועד זה, לא היה בכך כדי להשליך על תביעתה של הוצאת קורן.

17

18 **ח. האם יש להעניק סעד של צו מניעה כנגד מיקרוסופט, ובאילו תנאים?**

19

68. גם בעניין הסעדים יש להידרש, כמובהר לעיל, לדין הישן. סעיף 6 לחוק זכות-יוצרים, 1911 קובע כי בהפרת זכות יוצרים "יהא בעל זכות-היוצרים זכאי לכל התרופות האזרחיות, בדרך צו-מניעה, צו-איסור, תביעת דמי נזק, חשבונות, ובכל דרך אחרת, הכל לפי שמקנה או שיקנה לו החוק בשל הפרת זכות".

24

69. ברע"א 6141/02 אקו"ם בע"מ נ' תחנת השידור גלי צה"ל, פ"ד נו(2) 625, 629 (2003) ציינה השופטת דליה דורנר את הדברים הבאים ביחס למקומו של צו המניעה כסעד עיקרי במקרה של הפרת זכות יוצרים:

28

"... ראש וראשון לסעדים בגין הפרתה של זכות היוצרים הוא מתן אפשרות לבעל הזכות למנוע הפרה זו בדרך של עתירה לקבלת צו-מניעה. סעד זה הוא מיידי, ויש לתתו כבר מעת שעלה בידי היוצר להוכיח כי זכותו הופרה. פיצוי כספי אינו תחליף לסעד המניעה, ובהיעדר הסכמה לכך מצד בעל הזכות לא יוכל לבוא במקומו של סעד זה. אדרבה, על-פי-רוב יהיו הפיצויים בגין הפגיעה שגרמה ההפרה סעד משלים לסעד המניעה".

34

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

70. שיקול דעת בית המשפט לפי הדין הישן לשלול סעד זה היה מצומצם, ומקובל היה להניח כי אם הוכיח התובע את תביעתו, הוא יהיה זכאי בדרך כלל לצו המניעה (ראו גרינמן, **זכויות יוצרים**, עמוד 768). יוער בעניין זה כי סעיף 53 לחוק החדש מקנה בהקשר זה שיקול דעת רחב יותר לבית המשפט. הסעיף קובע כי: "**בתביעה בשל הפרת זכות יוצרים זכאי התובע לסעד בדרך של צו מניעה, אלא אם כן מצא בית המשפט כי קיימים טעמים המצדיקים שלא להורות כן**", ויש הסוברים כי הוא משקף "מהפכה שקטה" בתחום (ראו אורית פישמן אופרי, "שיקול דעת שיפוטי במתן סעד המניעה: מהפכה שקטה" **יוצרים זכויות – קריאות בחוק זכות יוצרים** (בעריכת מיכאל בירנהק וגיא פסח, תשס"ט) 529).
71. בענייננו אין כל הצדקה שלא לתת צו מניעה כנגד מיקרוסופט, אשר יאסור עליה להשתמש בפונט "גוטמן-קרן" במסגרת תוכנות מיקרוסופט אשר ישווקו על ידה בעתיד. בסופו של יום המדובר רק בפונט אחד מיני רבים המצויים בתוכנות מיקרוסופט, ולפיכך הנזק שיגרם למיקרוסופט ולציבור המשתמשים במוצריה מהסרתו מתוכנות Office עתידיות אינו רב, ואינו יכול להצדיק פגיעה בזכויותיהם הקנייניות של התובעים.
72. לעומת זאת, אין לדורש ממיקרוסופט להסיר את הפונט "גוטמן-קרן" מתוכנות שכבר שווקו לציבור, ואף לא מתוכנות אשר נמצאות בשלבים שונים של הליך השיווק. הסרה שכזו צפויה לגרום למיקרוסופט, ולציבור המשתמשים, נזק רב, ואין לכך הצדקה, במיוחד בשים לב לכך שהתביעה הוגשה זמן ניכר (כ- 9 שנים) לאחר שמיקרוסופט החלה להשתמש בפונט "גוטמן-קרן" בתוכנותיה.
73. לאור זאת, צו המניעה שיינתן יאסור על מיקרוסופט לשווק, למכור או להפיץ, בארץ ובחו"ל, תוכנות הכוללות את הפונט "גוטמן-קרן", לאחר תקופת התארגנות של חצי שנה.
- ט. מהו הסעד הכספי לו זכאים התובעים?
74. לאור הקביעות שפורטו לעיל, זכאים התובעים לפיצויים בגין שתי עילות, אחת הנובעת מהפרת זכות-יוצרים לפי חוק זכות יוצרים, 1911; שנייה הנובעת מעוולה של גניבת עין לפי חוק עוולות מסחריות. שתי העילות אינן מוציאות זו את זו, והתובעים זכאים לפיצוי בגין כל אחת מהן.

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

75. לעניין הפיצוי בגין ההפרה של זכות היוצרים – כאמור לעיל, סעיף 6 לחוק זכות-יוצרים, 1
1911 קובע כי בהפרת זכות יוצרים יהא בעל הזכות זכאי לכל התרופות האזרחיות, לרבות 2
לדמי נזק. את גובה הפיצוי יש לבחון כאמור לפי החוק הישן. התובעים לא הוכיחו נזקים 3
בפועל, ואת תביעתם ביססו על הזכות לפיצוי ללא הוכחת נזק. המסגרת הנורמטיבית לעניין 4
זה חוקקה בפקודת זכות יוצרים, אשר סעיף 3א' שבו קובע כדלהלן: 5
6
7 **"לא הוכח הנזק שנגרם בהפרת זכות יוצרים, רשאי בית המשפט, על פי בקשת**
8 **התובע, לפסוק לו לכל הפרה פיצויים בשיעור שלא יפחת מ-10,000 שקלים**
9 **חדשים ולא יעלה על 20,000 שקלים חדשים..."**
10
76. מהו מספר ההפרות שיש ליחס למיקרוסופט? פשיטא, כי לא ניתן לראות בכל מכירה של 11
התוכנה הפרה נפרדת (ראו ע"א 592/88 שגיא נ' עזבון ניניו ז"ל, פ"ד מו(2) 254 (1992)). 12
ואולם, כפי שציינתי בפסקה 65 לעיל, כל אחת מארבע תוכנות מיקרוסופט ששווקו בתקופה 13
שלאחר אפריל 2001 מהווה הפרה נפרדת. כמו כן, כל אחת מתוכנות מיקרוסופט כוללת שני 14
פונטים דיגאטליים מסוג "גוטמן-קרן", אחת במשקל "רגיל" והשנייה במשקל "שמן" 15
(**bold**). ודוק, הפונט "גוטמן-קרן" במשקל "שמן" איננו נוצר באמצעות יישום פונקציה 16
אוטומטית של הדגשה על הפונט "גוטמן-קרן" במשקל "רגיל", אלא הוא פונט דיגטלי מיוחד 17
שיוצר על ידי מר גוטמן (ראו עדותו של מר יאיר, פרוטוקול 25.7.2010, עמוד 527). לפיכך כל 18
אחד מהפונטים הללו מהווה הפרה נפרדת, וזאת בשונה ממשקלים שנוצרים על ידי שימוש 19
בפונקציות אוטומטיות (השוו ואבחנו מהאמור בפסק דין נרקיס, פסקה 19). סך הכל יש 20
לפנינו איפוא 8 הפרות של זכות היוצרים בגגופן "קורן". 21
22
77. הרף העליון שנקבע בסעיף 3א' לפקודת זכות יוצרים לפסיקת פיצויים ללא הוכחת נזק, 23
20,000 ₪, הוא רף נמוך, והוא אכן הועלה משמעותית בסעיף 56 לחוק זכות יוצרים (הקובע 24
רף של עד 100,000 ₪, ללא סף תחתון. לדיון ראו עמית אשכנזי, "פיצויים ללא הוכחת נזק" 25
יוצרים זכויות – קריאות בחוק זכות יוצרים (בעריכת מיכאל בירנהק וגיא פסח, תשס"ט) 26
573). יחד עם זאת, כמובהר בפסקה 18 לעיל, אין בידי לפסוק בתובענה זו סעדים אלא לפי 27
הדין הישן. לאור זאת, ובשים לב להיקף הרחב מאד של ההפרה, אני מוצא לנכון לפסוק את 28
הפיצוי ללא הוכחת נזק בגין הפרת זכות היוצרים לפי הרף העליון שהיה מותר בשעתו, 29
ולהעמידו על 20,000 ₪ כפול 8 הפרות, דהינו 160 אלף ₪. 30
31
78. לעניין הפיצוי בגין עוולת גניבת עין – סעיף 13 לחוק עוולות מסחריות מורה כי ניתן לפסוק 32
פיצוי, ללא הוכחת נזק, עד לרף של 100,000 ₪ בגין כל עוולה. למרות חומרת הפגיעה בזכות, 33
והיקפה, אני סבור כי אין מקום למצות את הרף העליון בעניין זה, וזאת משני שיקולים 34

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

1 מרכזיים: ראשית, הערכתי שמיקרוסופט לא היתה מודעת לקיומה של הפרת זכות היוצרים
2 עד לשנת 2007; שנית, הימנעות התובעים במשך תקופה ארוכה מלמחות על השימוש. לאור
3 זאת אני סבור שסכום של 60,000 ₪ בגין כל אחת מתוכנות מיקרוסופט היא סכום המייצג
4 באופן הולם את האיזון בין השיקולים הנוגדים (לעניין גניבת העין אין מקום לפסוק פיצוי
5 נפרד בגין משקל "שמן", שכן הוא לא מוצג כלל לעיני המשתמש). לפיכך מצאתי לנכון
6 לפסוק ברכיב זה פיצוי של 60,000 ₪ כפול 4 הפרות, דהינו 240 אלף ₪.

7

8 79. סך הפיצוי שיפסק לתובעים, כולו על דרך של פיצוי ללא הוכחת נזק, יעמוד איפוא על
9 400,000 אלף ₪.

10

11 **י. האם יש לתת לתובעים סעד של מתן חשבונות?**

12

13 80. לצד התביעה לפיצויים עתרו התובעים לסעד של מתן חשבונות. סעד זה, המיועד לאפשר
14 לתובע לדרוש את הרווחים, כולם או חלקם, שצמחו למפר מהפרת זכות היוצרים, עוגן על פי
15 הדין הישן בנוסחו הרחב של סעיף 16(1) לחוק זכות יוצרים, 1911 (ראו ע"א ע"א 241/55
16 **דפוס ניאוגרפיה נ' מסדה בע"מ**, פ"ד יא 890 (1957). לחסר הקיים בחוק החדש בעניין זה
17 ראו עופר גרוסקופף, "הנשר והנסיכות – על היחס שבין דיני עשיית עושר ולא במשפט לבין
18 דיני זכויות יוצרים" **יוצרים זכויות – קריאות בחוק זכות יוצרים** (בעריכת מיכאל בירנהק
19 וגיא פסח, תשס"ט) 201, 213).

20

21 81. בעניינינו, אינני סבור כי יש הצדקה או תועלת במתן סעד זה. אכן, במסגרת דיני עשיית עושר
22 ולא במשפט יש מקום, במקרים מתאימים, לפסוק לתובע בגין הפרת זכות יוצרים סעד
23 המבוסס על הרווחים שצמחו למפר הזכויות. ואולם, ככל שלא ניתן לייחס חלק כזה או אחר
24 מהרווח להפרה, ממילא ידיעת הרווח המדוייק שהפיק המפר מפעילותו היא בעלת תועלת
25 מוגבלת, אם בכלל. ועניינינו ידגים – ברור וידוע כי מיקרוסופט מכרה מליונים רבים של
26 תוכנות מיקרוסופט, בארץ ובחו"ל, וכי רווחיה ממכירות אלו הם עצומים. שיקול זה היווה
27 אחד מהגורמים לפסיקת פיצויים ללא הוכחת נזק ביד רחבה יחסית, העולה משמעותית על
28 כל נזק שנגרם בפועל (המחיר החוזי הנדרש בעבור פונטים דיגטאליים, כפי שהוצג במהלך
29 הדיונים בתיק זה ובעניין **נרקיס**, אפילו כשהם נמכרים למיקרוסופט, נמוכים משמעותית
30 מהפיצוי שנפסק לתובעים). ואולם, בהעדר כל יכולת לייחס חלק כזה או אחר מרווחיה של
31 מיקרוסופט להכללת הפונט "גוטמן-קרן" בתוכנותיה, אינני רואה מה התועלת שתצמח
32 לתובעים, או לבית המשפט מידיעת הנתון המדוייק של רווחי מיקרוסופט. נתון כזה לא יוכל
33 לסייע בהערכת הרווח, מחד, ולא יועיל להענקת השבה בסכום העולה על מה שנפסק ממילא
34 כפיצוי מוסכם, מאידך. לפיכך אין מקום לתת סעד של מתן חשבונות במקרה שלפני.

בית המשפט המחוזי מרכז

ת"א 5315-04-08 הוצאת קורן ירושלים בע"מ ואח' נ' מיקרוסופט ישראל בע"מ ואח'

סוף דבר

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11
12
13
14
15
16
17
18
19
20
21
22
23

82. התביעה מתקבלת במובן זה שנקבע כי מיקרוסופט הפרה את זכות היוצרים בגופן "קורן", בכך שכללה בתוכנות Office מתוצרתה את הפונט "גוטמן-קרן" על שני משקליו ("רגיל" ו"שמן").

83. ניתן בזאת צו האוסר על מיקרוסופט לשווק, למכור או להפיץ, בארץ ובחו"ל, תוכנות הכוללות את הפונט "גוטמן-קרן", החל מיום 1.1.2013.

84. הנתבעת 2, Microsoft Corporation, שהיא יצרנית התוכנה המפרה, תשלם לתובעים בגין ההפרות של זכות היוצרים בגופן "קורן", ובגין ביצוע עוולות של גניבת עין, פיצוי בסכום של 400,000 ₪.

85. בנוסף תישא מיקרוסופט בהוצאות התובעים (אגרות, חוות דעת מומחים, עלות הקלטות וכיו"ב) וכן בנוסף בשכר טרחת עורכי דינם בסכום של 120 אלף ₪.

המזכירות תעביר עותק של פסק-דין זה לבאי כוח הצדדים בדואר רשום.

ניתן היום, י' תמוז תשע"ב, 30 יוני 2012, בהעדר הצדדים.

פרופ' עוזר גרוסקופף, שופט

24
25
26
27